

TURVATAIDOT

Tämä kokonaisuus keskittyy **turvataitoihin ja erityisesti digiturvataitoihin sekä kiusaamisen vastaiseen toimintaan.**

Materiaaleista löytyy julisteiden muodossa tietoa opettajille ja oppilaille sekä erilaisia tehtäviä. Julisteiden avulla opettaja tai ohjaaja voi jakaa tietoa ja keskustella oppilaiden kanssa eri teemoista. Niitä voi myös tulostaa luokan tai koulun seinille.

Päätteemat ovat

- kiusaamisen ehkäiseminen
- sosiaalisen median turvataidot
- netissä tapahtuva seksuaalinen häirintä ja seksuaaliväkivalta.

Julisteissa ja tehtävissä on käytetty eri lähteitä, niitä muokaten ja ideoita hyödyntäen. Voit tutustua lähteisiin klikkaamalla [alleviivattuja linkkejä](#).

Materiaalit on valmistanut Tiia Thil. Kaikki materiaalit on tehty [Canvalla](#). Lisätietoja, palautetta, toiveita ja kehittämideoita voi lähettää osoitteeseen: tiia.thil@jyvaskyla.fi

Toivottavasti materiaalit herättävät hyviä keskusteluja ja oivalluksia sekä lisäävät oppilaiden tietoisuutta tästä tärkeästä ja ajankohtaisesta teemasta.

Lämpimin terveisin,

Tiia

Tiia Thil
Sitouttava kouluyhteisötyö
Jyväskylän kaupunki
Kasvun ja oppimisen palvelut
tiia.thil@jyvaskyla.fi
p. 0505643052

JYVÄSKYLÄ

TURVATAIDOT TIIVISTETTYNÄ

Tunne- ja turvataitokasvatuksella pyritään

- lasten turvallisen kasvun edistämiseen
- lasten omien tunne- ja turvataitojen vahvistamiseen
- aikuisten "turvaverkon" ja yhteistyön tiivistämiseen
- kiusaamisen, häirinnän ja väkivallan ehkäisyyn.

Lapsilähtöisyys ja lasten osallisuus

- Kehitystason ja iän huomioimista
- Lasten ajankohtaiset asiat, kokemukset ja kysymykset lähtökohtana
- Leikinomaisuus ja toiminnallisuus
- Lapset tutkivat ja oppivat yhdessä
- Selviytymiskeinojen miettimistä ja harjoittelua
- Lapset tiedon/materiaalin tuottajina ja oppimisen arvioijina

Miksi turvataitoja opetellaan?

- On tärkeää, että kaikki kokevat olevansa turvassa.
- Turvataitotunneilla pohditaan, mistä turvallinen olo syntyy.
- Jokaisella lapsella tulisi olla ainakin yksi luotettava aikuinen, joka huolehtii ja jolle voi kertoa kaikista asioista, myös huolista ja murheista.
- Turvataitotunneilla opetellaan pyytämään apua turvalliselta aikuiselta ja pitämään huolta itsestään.
- Jokaisella on oikeus elää turvassa ja ilman pelkoa.

Lähde: Kaija Lajunen, Minna Andell & Mirja Ylenius-Lehtonen. Tunne- ja turvataitoja lapsille. Tunne- ja turvataitokasvatuksen oppimateriaali.

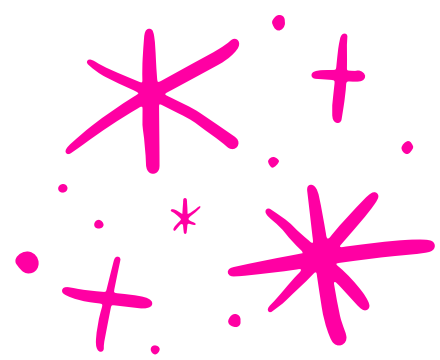
Luova, leikkisä
Energinen
Omatoiminen

HUOLTAJAT: KEKSIKÄÄ
LASTA KUVAAVIA
ADJEKTIIVEJA JA
VAHVUUKSIA HÄNEN
NIMENSÄ KIRJAIMISTA

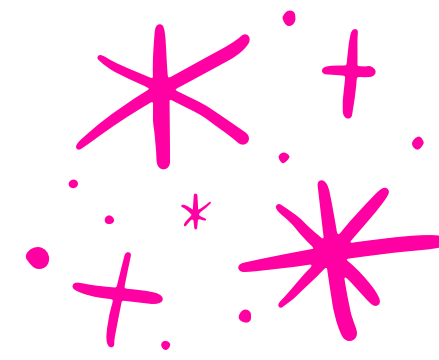
Lähde: Kaija Lajunen, Minna Andell & Mirja Ylenius-Lehtonen. Tunne- ja turvataitoja lapsille.
Tunne- ja turvataitokasvatuksen oppimateriaali.

JYVÄSKYLÄ

LASTEN TURVATAIDOT

**Toimintaohje, jos joudut
uhkaavaan, pelottavaan tai
epämukavaan tilanteeseen:**

1. Sano EI

2. POISTU

**3. KERRO
TURVALLISELLE
AIKUISELLE**

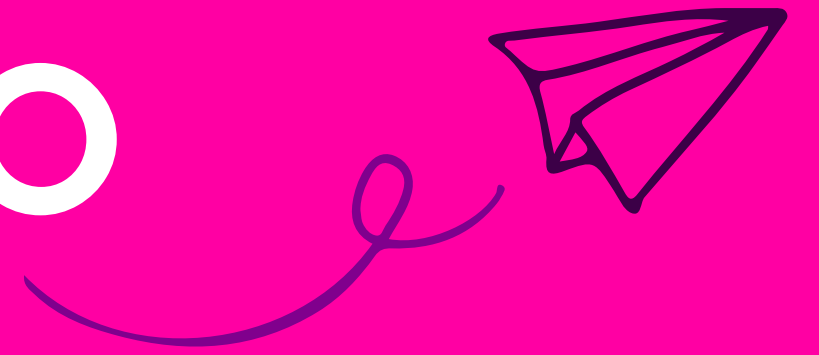

Lähde: Kaija Lajunen, Minna Andell & Mirja Ylenius-Lehtonen. Tunne- ja turvataitoja lapsille. Tunne- ja turvataitokasvatuksen oppimateriaali.

JYVÄSKYLÄ

TARINATUOKIO

Tarinan kertominen oppilaille

Etsi harjoitukseen sopiva lyhyt tarina valitsemastasi aiheesta. Kerro tarina oppilaille ja pyydä heitä keskittymään tarinan kuunteluun. Oppilaat voivat sulkea silmänsä, jos se tuntuu heistä turvalliselta.

Parien arpominen

Jaaj oppilaat satunnaisiin pareihin. Voit hyödyntää esim. [H.Y.P.P.Y.-sivuston](#) materiaaleja (Ihmissuhde- ja vuorovaikutustaidot).

Tarinan kertominen pareittain

Pyydä oppilaita kertomaan heidän juuri kuulemansa tarina omin sanoin toisilleen. Toinen oppilaista kertoo ensin ja toinen kuuntelee hiljaa keskeyttämättä. Tämän jälkeen roolit vaihdetaan.

Parikeskustelu

Oppilaat pohtivat, muistivatko ja kertoivatko he tarinasta samoja asioita. Miltä harjoitus tuntui? Oliko tarinaan keskittyminen helppoa vai vaikeaa? Entä tarinan kertominen omin sanoin?

Palautteen antaminen

Kerro oppilaille tarinoiden voimasta ja muistuta myös kuuntelemisen merkityksestä. Anna myönteistä palautetta ja kiitä harjoituksesta.

Hyvän mielen ystäväpiiri

Kaikki seisovat piirissä. Aikuinen aloittaa lähettämällä hyvän mielen viestin, jonka oppilaat lähettävät vuorotellen eteenpäin vierustovereilleen. Suuntaa kannattaa aina välillä vaihtaa. Voitte keksiä myös omia viestejä.

1. Hymyile ystävällisesti kaverille.

2. Näytä hassu ilme kaverille.

3. Kumarra "Namaste" kädet yhdessä.

4. Kättele reippaan ystävällisesti.

5. Heitä High five kaverille!

Ystävyydsbingo

Avulias

Sydämellinen

Kannustava

Iloinen

Rauhallinen

Hauska

Leikkisä

Anteeksiantava

Kiltti

Kärsivällinen

Aurinkoinen

Rehellinen

Rohkea

Luotettava

Reilu

Ystävällinen

Miltä kaverista tuntuu?

Jokaisella lapsella on eri tunne. Kuvittele, mitä lapsille on voinut tapahtua. Nimeä ensin tunne ja kirjoita sen jälkeen jotakin kannustavaa tai lohduttavaa, mikä sopisi tilanteeseen.

Blank writing area for the first row.

Blank writing area for the second row.

Blank writing area for the third row.

Blank writing area for the fourth row.

Blank writing area for the fifth row.

Blank writing area for the sixth row.

Miltä kaverista tuntuu?

Jokaisella lapsella on eri tunne. Nimeä ensin tunne. Kuvittele sitten, mitä kullekin lapselle on voinut tapahtua. Kirjoita lopuksi jotakin kannustavaa tai lohduttavaa, mikä sopisi tilanteeseen.

Tunne:

Tapahtuma:

Kannustava lause:

Tunne:

Tapahtuma:

Kannustava lause:

Tunne:

Tapahtuma:

Kannustava lause:

Tunne:

Tapahtuma:

Kannustava lause:

Tunne:

Tapahtuma:

Kannustava lause:

Tunne:

Tapahtuma:

Kannustava lause:

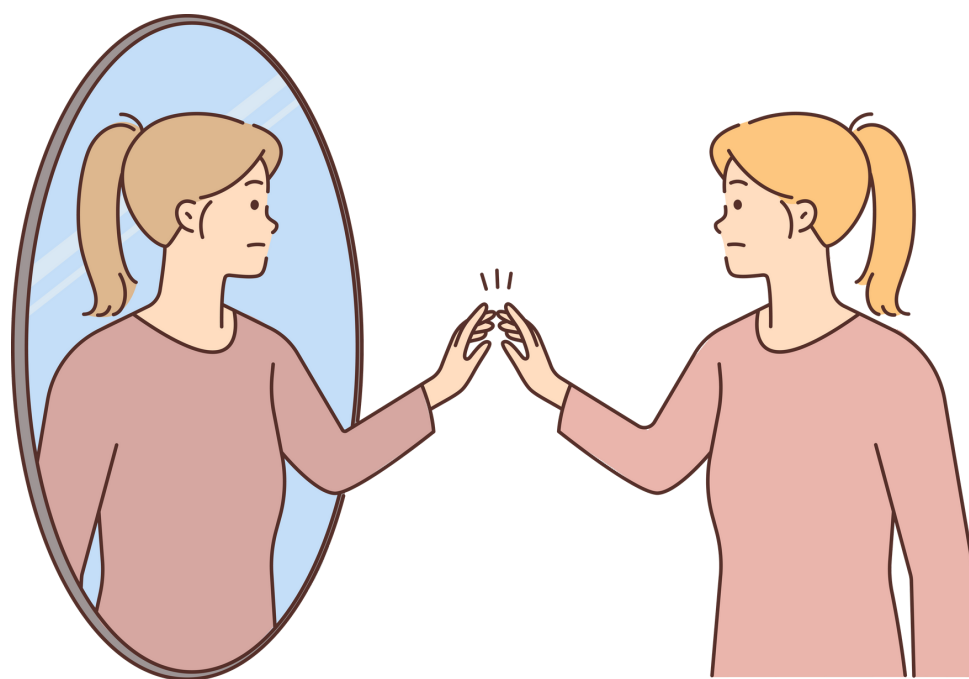
Peili-harjoitus

Jaa oppilaat satunnaisesti pareihin arpomalla tai jollakin muulla valitsemallasi tavalla.

Parit seisovat vastakkain ja nostavat kädet toisiaan kohti niin, että ne eivät kosketa toisiaan.

Toinen lähtee ensin hitaasti liikuttamaan omia käsiään ja toinen pyrkii seuraamaan liikettä.

Oppilaat vaihtavat rooleja antamasi merkin jälkeen. Harjoitus tehdään hiljaisuudessa .

RIITOJEN SELVITTELY

Katso toista
silmiin.

Kuuntele.

Sano selkeästi
toiveesi ja
mielipiteesi.

Pyydä anteeksi.

Anna anteeksi.

Lähde: Kaija Lajunen, Minna Andell & Mirja Ylenius-Lehtonen. Tunne- ja turvataitoja lapsille. Tunne- ja turvataitokasvatuksen oppimateriaali.

Laput talteen

Ryhmiinjako

Jaaj oppilaat 3-4 hengen ryhmiin arpomalla tai muulla sopivalla tavalla.

Ideointi ja suunnittelu

Ryhmät ideoivat, mihin oppilaat voivat palauttaa laput, joissa he kertovat kokemastaan tai havaitsemastaan kiusaamisesta. Kerätäänkö laput palautuslaatikkoon? Vai keksivätkö oppilaat jonkun toisen tavan? Apukysymyksiä suunnitteluvaiheeseen:

- Millainen palautuslaatikko (tai muu vastaava) on?
- Kuinka monta laatikkoa/keräyspistettä kouluunne tulee? Tuleeko jokaiseen luokkaan oma vai riittääkö yksi tai muutama yhteinen?
- Kuka tarkistaa laatikon/keräyspisteen sisällön?
- Kuinka usein sisältö tarkistetaan ja laput luetaan?
- Miten laatikko/keräyspiste koristellaan?
- Miten siitä tiedotetaan koulun oppilaita ja aikuisia?

Toteutus

Tarkista ryhmien suunnitelmat ennen kuin oppilaat pääsevät aloittamaan käytännön työn. Etsikää sen jälkeen tarvittavat materiaalit ja välineet, jotta oppilaat pääsevät toteuttamaan suunnitelmansa. Lopuksi ryhmät esittelevät valmiit tuotokset toisilleen.

TURVAVINKKEJÄ LAPSILLE

Älä anna yhteystietojasi tuntemattomille (nimi, puhelinnumero, osoite, sähköpostiosoite)

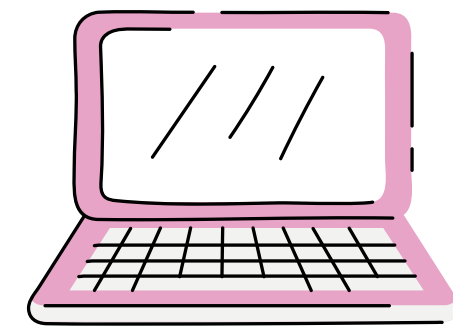
Älä avaa ovea, jos olet yksin kotona, etkä tiedä, kuka oven takana on. Älä myöskään kerro puhelimesta tuntemattomille olevasi kotona.

Älä lähde tuntemattomien matkaan, vaikka sinua houkuteltaisiin mukavilla asioilla, kuten lemmikeillä, herkuilla tai kivalla tekemisellä.

Älä lähde tutunkaan aikuisen mukaan, ellet ole sopinut siitä vanhempiesi kanssa.

Älä tapaa tuntematonta nettikaveria ilman aikuista. Profiilin takana voi olla joku aivan muu kuin sinun on annettu ymmärtää.

Kerro aina jollekin turvalliselle aikuiselle, jos näet jotain mieltäsi järkyttävää tai jos joku käyttäytyy oudosti sinua kohtaan netissä tai jossain muualla.

Jos eksyt, sinua seurataan tai kohtaat uhkaavasti tai oudosti käyttäytyvän henkilön, mene paikkaan, jossa on paljon ihmisiä. Kerro välittömästi aikuiselle.

Opettele vanhempiesi puhelinnumerot ja kotiosoitteesi ulkoa.

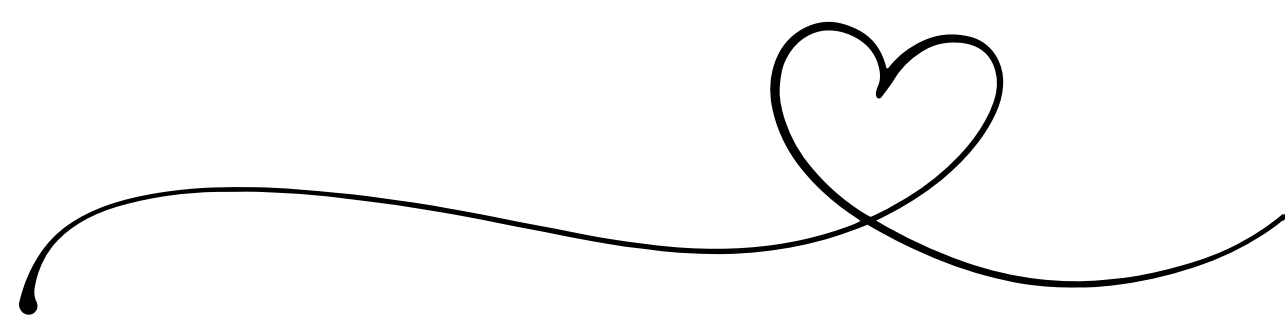
Muista hätänumero 112.

112

JYVÄSKYLÄ

OLEN ARVOKAS JA AINUTLAATUINEN

Ps. Olet hyvä juuri tuollaisena kuin olet

Huoltajat: Kirjoittakaa lapselle, mitä hyvää hänessä näette. Mitkä asiat tekevät hänestä ainutlaatuisen? Mikä on parasta hänessä?

Lähde: Kaija Lajunen, Minna Andell & Mirja Ylenius-Lehtonen. Tunne- ja turvataitoja lapsille.
Tunne- ja turvataitokasvatuksen oppimateriaali.

JYVÄSKYLÄ

KÄSI OLKAPÄÄLLÄ

Laita käsi sen luokkatoverin/oppilaan olkapäälle,

kenet tunnet parhaiten?

keneen haluaisit tutustua paremmin?

kuka on luokan tsemppari?

kuka auttaa mielellään muita?

keneltä pyytäisit apua matematiikan/

äidinkielen/englannin jne. tunnilla?

kuka on luokan innokkain liikkumaan?

kenen taitoja ihaillet kuvataidetunnilla?

kuka on taitava käsitöissä?

kuka osaa soittaa jotain soitinta?

kuka voisi osallistua laulukilpailuun?

kuka on rohkeasti oma itsensä?

kuka on ystävällinen muita kohtaan?

Kiusaamisen vastainen elokuvaprojekti

1

Oppilaiden jakaminen ryhmiin

Jaa oppilaat 5-6 hengen ryhmiin parhaaksi katsomallasi tavalla. Varmista, että kaikissa ryhmissä on turvallinen ilmapiiri.

Aiheen valinta

Ryhmät valitsevat elokuvan aiheeksi joko kiusaamiseen ehkäisyn tai kiusaamiseen puuttumisen ja alkavat suunnitella elokuvaa.

2

Roolien jakaminen

Oppilaat sopivat keskenään rooleista: kuvaaja, kiusatuksi joutunut oppilas, kiusaava oppilas/kiusaavat oppilaat, sivustaseuraaja(t).

3

Harjoittelu ja kuvaaminen

Ensin oppilaat harjoittelevat vuorosanoja ja kohtauksia. Kun kokonaisuus on valmis, elokuva kuvataan ja tarvittaessa editoidaan.

4

5

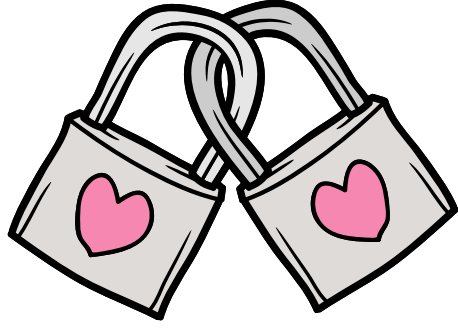
Elokvien katsominen

Valmiit elokuvat katsotaan koko luokan kesken. Antakaa toisillenne kannustavaa palautetta.

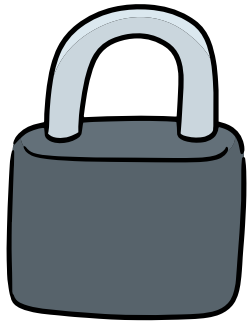
TURVALLINEN SOMEN KÄYTTÖ

Älä kerro salasanaasi, koko nimeäsi, puhelinnumeroasi ja osoitettasi kenellekään!

Valitse salasanasasi ja käyttäjätunnuksesi huolella. Älä kerro salasanojasi kenellekään ja vaihda ne tarpeeksi usein. Säilytä ne turvallisessa paikassa.

Jos käytät tietokonetta tai julkisia laitteita esim. koulussa tai kirjastossa, muista aina kirjautua ulos palvelusta.

Tee profiilistasi yksityinen, jotta tuntemattomat eivät voi nähdä julkaisujasi. Tarkista asetukset aikuisen kanssa kunkin palvelun tai sovelluksen kohdalla.

Kunnioita omaa ja toisten yksityisyyttä. Harkitse, minkälaisia kuvia ja tietoja jaat itsestäsi ja kavereista. Pyydä julkaisuun lupa kaikilta kuvassa tai videossa esiintyviltä.

Mieti, kenen kanssa ja minkälaiseen keskusteluun ryhdyt web-kameran välityksellä. Toinen osapuoli voi tallentaa kaiken ilman, että saat koskaan tietää. Web-kameran linssi kannattaa peittää silloin, kun et käytä kameraa.

Poistu heti epämiellyttäviltä tuntuvista tilanteista. Kerro huoltajallesi tai jollekin turvalliselle aikuiselle, jos koet jotain ikävää tai häiritsevää. Saat apua, jotta voitte yhdessä selvittää tilanteen.

Jos sovit tapaamisen netin välityksellä, kerro siitä aina aikuiselle. Sovi mahdollinen tapaaminen julkiselle paikalle, jossa liikkuu muitakin ihmisiä. Älä mene tapaamiseen yksin.

Ihmissuhdetaitoja

I
H
M
I
S
S
U
H
T
E
E
T

Muita ihmissuhteissa ja ystävyydessä tarvittavia taitoja:

Kiusaamisen vastainen tunti

1.

Kerro oppilaille, että tunnin teemana on kiusaaminen. Kysy oppilailta, mitä kiusaaminen heidän mielestään tarkoittaa. Pyydä heitä kertomaan konkreettisia esimerkkejä.

2.

Kerro oppilaille, mikä on kiusaamisen määritelmä Jyväskylän kaupungin perusopetuksen Kiusaamisen vastaisessa toimintamallissa. (POSKE)

3.

Kerätkää ikäviä lauseita, joita oppilaat ovat kuulleet, lukeneet tai sanoneet. Kommentti voi olla sellainen, jossa oppilas on itse ollut kohteena tai jonka hän on lukenut somessa tai kuullut esim. koulussa.

4.

Oppilaat voivat kirjoittaa lauseet nimettömänä paperille tai vaikkapa Mentimeteriin (luo itse esitys). Jos keräät laput paperille, kirjoita ne taululle tai heijasta ne kaikkien nähtäviksi.

5.

Lukekaa yhdessä oppilaiden kirjoittamat kommentit ja keskustelkaa niistä. Mitä tunteita ne herättävät teissä? Miltä kiusatuksi joutuneesta on mahtanut tuntua? Mitä hän voisi tehdä, jotta saisi apua?

6.

Kerätkää lopuksi ikävien lauseiden tilalle hyvää mieltä tuovia, kannustavia lauseita ja kauniita sanoja. Mitä kiusatuksi joutunut oppilas haluaisi kuulla? Muistuta oppilaita myös anteeksipyyntöstä ja ystävällisyydestä.

Mitä on nettikiusaamisen?

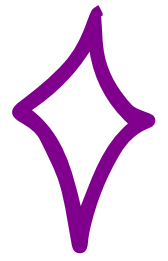
Nettikiusaamista on

- perättömien juorujen levittäminen
- haukkuminen, nimittely ja solvaaminen
- kommenttien lähettäminen pilkkaavaan sävyyn
- toista vahingoittavien kuvien tai videoiden laittaminen nettiin
- toisen kuvien väärinkäyttö esim. muokkaamalla niitä tai laittamalla ilman lupaa nettiin
- viestien lähettäminen toisen nimissä
- toisen sulkeminen pelien ja nettiyhteisön ulkopuolelle
- toisen yksityisten asioiden levittäminen sekä
- toisen käyttäjätunnusten ja salasanojen luvaton käyttö.

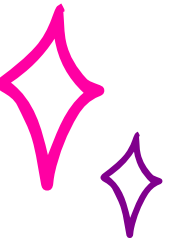
Huom! Myös netissä voi syyllistyä rikokseen samalla tavalla kuin muualla, esimerkiksi kunnianloukkaukseen tai tietomurtoon.

Lähde: [Kaija Lajunen, Minna Andell & Mirja Ylenius-Lehtonen. Tunne- ja turvataitoja lapsille. Tunne- ja turvataitokasvatuksen oppimateriaali.](#)

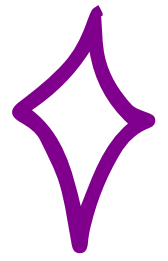
SOMEN HYVÄT JA HUONOT PUOLET

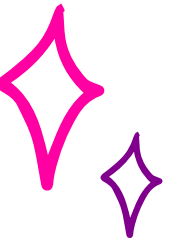
Hyvät puolet

Huonot puolet

SOMEN HYVÄT JA HUONOT PUOLET

Hyvät puolet

- Tarjoaa mahdollisuuksia uusien sosiaalisten suhteiden / kaverisuhteiden solmimiseen
- Vahvistaa olemassa olevia sosiaalisia suhteita / kaverisuhteita / sukulaissuhteita
- Tarjoaa mahdollisuuden vuorovaikutukseen välimatkoista riippumatta
- Yhteisöistä voi saada tukea ja kannustusta, joka on tärkeää etenkin niille lapsille ja nuorille, jotka voivat muutoin tuntea itsensä ulkopuolisiksi
- Tarjoaa mahdollisuuden hankkia tietoa ja tutustua toisenlaisiin näkemyksiin, erilaisiin mielipiteisiin ja uusiin ideoihin
- Opettaa itseilmaisua ja mediataitoja

Huonot puolet

- Henkilökohtaisten / yksityisten tietojen leviäminen
- Kiusaaminen
- Vie aikaa koulutyöltä, harrastuksilta, levolta
- Grooming (seksuaalisen hyväksikäytön valmistelu)
- Huijaukset

Ohjeita nettikiusaamisen varalle:

- Älä vastaa kiusaamisviesteihin.
- Tallenna viestit ja kuvat esim. kuvakaappauksen avulla.
- Älä lähde kiusaamiseen mukaan, vaan käytäytyä itse asiallisesti.
- Mieti huolella, kenet hyväksyt kaveriksi tai seuraajaksesi somessa.
- Lopeta nettittavuus heti, jos se tuntuu ikävältä, epäilyttävältä tai epämiellyttävältä.
- Älä liity kiusaamisryhmiin tai tykkää kiusaamisviesteistä. Älä myöskään lähetä niitä eteenpäin.
- Kerro kokemastasi tai havaitsemastasi nettikiusaamisesta aina luotettavalle ja turvalliselle aikuiselle, esim. huoltajalle tai opettajalle.
- Ota tarvittaessa yhteyttä Lasten ja nuorten maksuttomaan puhelimeen puh. 116111 tai nettipalveluun www.mll.fi/nuortennetti.
- Tee ilmoitus kiusaamisesta palvelun ylläpidolle.
- Vakavissa tapauksissa ota yhteyttä poliisiin.

Lähde: Kaija Lajunen, Minna Andell & Mirja Ylenius-Lehtonen. Tunne- ja turvataitoja lapsille. Tunne- ja turvataitokasvatuksen oppimateriaali.

TURVALLISESTI NETISSÄ

- Muista toisten kunnioitus.
- Jokainen saa olla oma itsensä. Myös sinä.
- Ketään ei saa loukata tai kiusata netissä tai muuallakaan.
- Ketään ei saa painostaa, pakottaa tai kiristää mihinkään. Jos sinulle tapahtuu näin, kerro siitä välittömästi aikuiselle.
- Pysähdy miettimään, kuka näkee julkaisemasi tekstit tai kuvat.
- Muista, ettei sinun tarvitse katsoa tai tehdä mitään, mikä tuntuu sinusta pahalta tai pelottaa. Sulje tarvittaessa selain ja laite.
- Älä luota liikaa netissä tutustumiisi henkilöihin. Älä tapaa heitä yksin.

PITÄVÄTKÖ VÄITTÄMÄT

PAIKKANSA?

ERI MIELTÄ - EN TIEDÄ / EN HALUA SANOA - SAMAA MIELTÄ

Some aiheuttaa ulkonäköpaineita.

Somessa on helppoa olla oma itsensä.

Tunnen joskus kateutta, kun katson muiden julkaisuja, kuvia tai videoita.

Netissä on helpompi kiusata.

Netissä ei tarvitse kunnioittaa toisia tai ottaa toisten tunteita huomioon.

Se mitä nettiin lataa tai kirjoittaa, voi pysyä siellä ikuisesti.

Jokin huumorilla postattu kuva voi vaikuttaa jopa minun tai muiden tulevaisuuteen.

Olen saanut uuden kaverin tai uusia kavereita nettipelien kautta.

Somevaikuttajilla on valtaa nuorten mielipiteisiin ja käytökseen.

PITÄVÄTKÖ VÄITTÄMÄT

PAIKKANSA?

ERI MIELTÄ - EN TIEDÄ / EN HALUA SANOA - SAMAA MIELTÄ

Aikuisten pitäisi ymmärtää paremmin somea.

Minua on yritetty huijata netissä.

Tiedän mitä grooming tarkoittaa.

Tiedän jonkun, jota on yritetty houkutellessa seksuaalisiin tarkoituksiin netissä.

Olen ilmiantanut törkeän tai loukkaavan kommentin tai raportoinut häirinnästä ylläpidolle.

Tiedän jonkun, joka on kokenut häirintää tai kiusaamista netissä.

Olen itse joutunut häirinnän uhriksi tai kiusatuksi somessa.

Minusta on julkaistu someen sisältöä, jota en olisi itse halunnut julkaistavan.

Minulla on vähintään yksi turvallinen aikuinen, jolle voin kertoa mieltä painavista asioista tai pyytää apua.

Turvaohje

Seksuaalinen häirintä ja seksuaaliväkivalta netissä

#1 Kerro tapahtuneesta luotettavalle ja turvalliselle aikuiselle.

#2 Ota vastaanottamistasi viesteistä/kuvista/videoista kuvakaappaukset ja säilytä todistusaineisto.

#3 Estä tekijä sovelluksen, palvelun tai puhelimen asetuksista.

#4 Ilmoita profiilista sivuston tai sovelluksen ylläpidolle. Voit tehdä ilmoituksen myös Pelastakaa lapset Nettivihje-palveluun.

#5 Ota yhteys poliisiin (nettipoliisi), mikäli epäilet rikosta. Kiireellisessä tilanteessa soita 112. Jos asia on kiireetön, voit jättää poliisille nettivinkin.

#6 Hae apua opiskeluhuollon henkilöstöltä, rikosuhripäivystyksestä p. 116 006 ja riku.fi/nuoret (RIKUchat) tai Lasten ja nuorten puhelimesta p. 116 111.

Kysymyksiä

Seksuaalinen häirintä ja seksuaaliväkivalta netissä

1. Mitä seksuaalinen häirintä tarkoittaa? Kerro esimerkkejä.
2. Saako toisen nuoren alastonkuvia jakaa netissä?
3. Mikä on lapsiin ja nuoriin kohdistuvan seksuaalirikoksen suojaikäraja?
4. Mitä grooming tarkoittaa?
5. Mitkä ovat merkkejä, joista hälytyskellojen tulisi soida tuntemattoman henkilön kanssa viestitellessä?
6. Mistä voi tunnistaa, että henkilö yrittää houkutella seksuaalisiin tarkoituksiin?

Vastaukset

Seksuaalinen häirintä ja seksuaaliväkivalta netissä

1.

Seksuaalista häirintää on mm. vihjailu, seksuaalisesti värityneet vitsit sekä vartaloa, pukeutumista tai yksityiselämää koskevat puheet ja kysymykset. Ehdottelu, vaatiminen ja fyysinen koskeminen sekä raiskaus tai sen yritys ovat seksuaalista häirintää. Häirintää tapahtuu myös puhelimen ja netin välityksellä. Sukupuolinen huomio muuttuu häirinnäksi silloin kun sitä jatketaan, vaikka huomion kohde ilmaisisi sen olevan epämiellyttävää. (Lähde: Seksuaalinen häirintä - Mannerheimin Lastensuojeluliitto (mll.fi))

2.

Kenenkään alastonkuvaa ei saa koskaan jakaa eteenpäin ilman lupaa. Alaikäisen alastonkuvan levittäminen on rikos. Täten myös nuori voi syyllistyä rikokseen esimerkiksi jakamalla toisen nuoren alastonkuvaa eteenpäin. (Lähde: Seksuaalinen häirintä netissä - Nuortennetti)

3.

Suomen rikoslain mukainen suojaikäraja on 16 vuotta. Lähtökohtaisesti aikuisen alle 16-vuotiaaseen lapseen kohdistama seksuaalinen teko täyttää rikoksen tunnusmerkistön. Lapseen kohdistuva seksuaalirikos voi tapahtua joko fyysisenä tekona, siihen houkutteluna tai sen yrityksenä sekä reaali maailmassa että verkkoympäristössä. Sukupuolilyhteys alle 16-vuotiaan lapsen kanssa on lähtökohtaisesti törkeää lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä. Jos tekijä on lapsen vanhempi tai vanhempaan rinnastettavassa asemassa, lapsen ikäraja on 18 vuotta. (Lähde: Poliisi - Seksuaalirikokset)

Vastaukset

Seksuaalinen häirintä ja seksuaaliväkivalta netissä

4.

Groomingissa aikuisen tarkoituksena on houkutella lapsi tilanteeseen, jossa kohdistaa lapseen seksuaaliväkivaltaa joko netissä, netin ulkopuolella tai molemmissa ympäristöissä. Grooming on moniulotteinen ilmiö, joka pitää sisällään kaikki sanat ja teot, jotka groomaaja kohdistaa lapseen tai lapsen lähipiiriin. (Lähde: Pelastakaa Lapset ry - Lapsen houkuttelu seksuaalisiin tarkoituksiin)

5.

Hälytyskellojen tulisi soida, jos joku tuntematon henkilö

- kehuu sinua ylitsevuotavasti
- kysyy puhelinnumeroasi tai osoitettasi
- on sinua paljon vanhempi
- jos hän on kuin ikäisesi, mutta välillä kuulostaa aikuiselta
- lupaa asioita, jotka ovat liian hyviä ollakseen totta
- pyytää sinulta tai lähettää itsestään alastonkuvia tai kuvia yksityisistä alueista
- saa aikaan sinulle huonon omantunnon tai olosi tuntumaan syylliseltä
- pyytää sinua pitämään keskustelut, kuvat tai videot salaisuuksina tai
- haluaa toistuvasti keskustella intiimeistä/yksityisistä/henkilökohtaisista asioista kanssasi

(Lähde: Kaija Lajunen, Minna Andell & Mirja Ylenius-Lehtonen. Tunne- ja turvataitoja lapsille. Tunne- ja turvataitokasvatuksen oppimateriaali.)

Vastaukset

Seksuaalinen häirintä ja seksuaaliväkivalta netissä

6.

Jos joku yrittää houkutella seksuaalisiin tarkoituksiin, hän saattaa

- sinnikkäästi yrittää saada lasta viestittelemään ja/tai jakamaan kuviaan
- lähettää lapselle paljon viestejä ja pyytää pitämään keskustelut salassa
- yrittää ohjata lapsen chat- tai pelialustoilta tai vastaavilta yksityisiin kanaviin
- kehua lapsen ulkonäköä tai kysyä, onko hän koskaan suudellut
- pyytää että lapsi jakaa salaisuuksia tai henkilökohtaisia tietoja, kuten osoitteen tai koulun nimen
- pyytää lasta olemaan yhteydessä jatkuvasti ja kertomaan, missä hän on
- lähettää seksuaalissävytteisiä viestejä ja/tai pornografista kuvamateriaalia
- uhkailla ja kiristää lasta lähettämään seksuaalissävytteisiä kuvia itsestään
- uhata jakaa lapsen kuvia nettiin tai näyttää ne lapsen tutuille, jos hän ei lähetä niitä lisää
- uhata lasta väkivallalla

(Lähde: [Pelastakaa Lapset ry - Lapsen houkuttelu seksuaalisiin tarkoituksiin](#))

Nuorten suusta

Kiusaamisen vastainen tunti

Käykää joko lattialle tai tuoleille piiriin istumaan. Laita piirin keskelle yksi tyhjä tuoli, joka kuvastaa kiusatuksi joutunutta oppilasta.

Kerro oppilaille, että kyseessä on harjoitus, jossa sanotaan julisteella olevia ikäviä sanoja tai haukkumanimiä tyhjälle tuolille eli kuvitellulle oppilaalle.

Oppilaat voivat halutessaan käyttää myös ilmauksia, joita ovat joskus kuulleet esim. koulun käytävällä, joita heille on sanottu tai joita he ovat nähneet somessa.

Aloita harjoitus sanomalla ääneen jokin ikävä sana tai kommentti. Oppilaat jatkavat satunnaisessa järjestyksessä. Ei haittaa, jos oppilaat sanovat samoja ilmauksia.

Muistuta, ettei harjoitukseen ole pakko osallistua, jos se tuntuu liian vaikealta. Halutessaan voi vain seurata. Päätä harjoitus sopivalla hetkellä.

Kysy oppilailta, miltä harjoitus tuntui. Oliko vaikeaa sanoa ikäviä asioita? Miltä sanojen kohteesta olisi mahtanut tuntua? Keskustelkaa samalla kiusaamisilmiöstä.

Nuorten suusta

Tyhmä

Hikke

Idiootti

Läski

Ruma

Läskiperse

Mutakuono

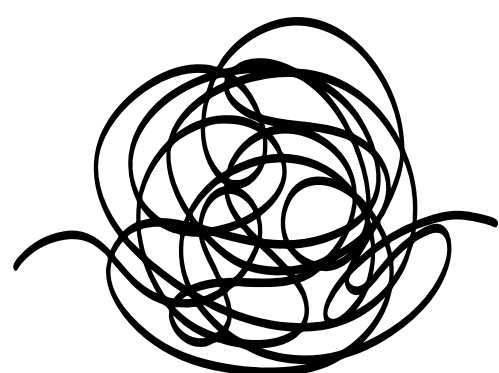
Retardi

Nisti

Lauta

Huora

Homo

Nuorten suusta

Keskustelun tueksi

Tyhjä tuoli -harjoitus

Miltä harjoituksen tekeminen tuntui? Oliko ilkeiden sanojen sanominen vaikeaa vai helppoa?

- Oppilaat voivat peukuttaa vastauksensa

Mikä vaikutti siihen, tuntuiko harjoitus helpolta vai vaikealta?

Tunteet

Mitä tunteita tunsit harjoituksen aikana? Entä miltä sinusta tuntuu juuri nyt?

- Jännitys, ahdistus, suru, pelko, viha, häpeä, harmi, epävarmuus, hermostuneisuus, kyllästyminen, nolostuminen, tylsistyminen, vaivaantuminen, suuttumus, syyllisyys, toivottomuus, turhautuminen, tyhjiys, väsymys, yksinäisyys

Missä kohtaa kehoa tunteet tuntuvat?

- Rintakehä, sydämen alue
- Hartiat, kaula, kurkku, niska
- Kasvot (leuka/hampaiden pureminen yhteen, posket, silmät)
- Pää (ohimot, otsa, kulmakarvat)
- Käsivarret, kämmenet (nyrkit)
- Vatsa, selkä
- Jalat (reidet/pohkeet), jalkaterät

Nuorten suusta

Keskustelun tueksi

Kiusaamisilmiö

Mistä kiusaaminen yleensä johtuu? Mikä johtaa kiusaamiseen?

- Ryhmäilmiö: sosiaalinen paine, vallan tavoittelu, oman aseman varmistaminen, statuksen hakeminen
- Kiusaavan oppilaan heikko itsetunto, epävarmuus, kateus, omat kokemukset kiusatuksi joutumisesta
- "Läpän heitto" (EI OLE OK!)
- Erilaisuuden hyväksyminen ja turvallisen ilmapiirin luominen koko kouluyhteisöön ovat avainasemassa.

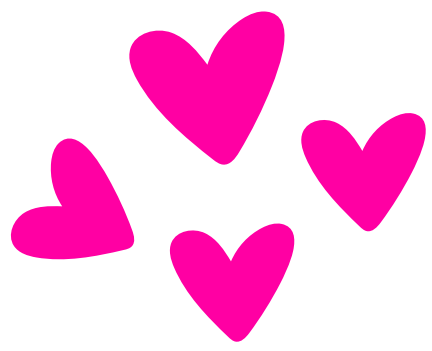
Mitä eri rooleja kiusaamistilanteissa on?

- Kiusaava oppilas, kiusatuksi joutunut oppilas, sivustaseuraajat

Mitä voit tehdä, jos huomaat, että jotain luokkanne tai koulunne oppilasta kiusataan tai jos sinua itseä kiusataan?

- Kerro jollekin koulun aikuiselle (oma opettaja/luokanohjaaja, joku toinen opettaja, erkka, opo, kuraattori, terveydenhoitaja, psykologi, rehtori, kasvatusohjaaja, koulunkäynninohjaaja, harrastusohjaaja, koulunuorisotyöntekijä tai joku muu).
 - Suullisesti tai kirjallisesti (nimetön lappu, viesti)
- Kerro vanhemmillesi/huoltajillesi.
- Pyydä joku ystäväsi tai jotkut ystävästäsi tuekseen, jotta voitte yhdessä kertoa asiasta ja puuttua kiusaamiseen.
- Tärkeintä on, että et jää yksin asian kanssa!

Nuorten suusta

Kiusaamisen vastainen tunti

Kun harjoitus on purettu kunnolla, nouskaa seisomaan ja ravistelkaa kehoa. Voitte heilutella, pyyhkiä, ravistella tai hyppiä ikävät tunteet pois kehosta.

Ottakaa sen jälkeen muutama rauhallinen, syvä hengitys. Kun olo on rauhoittunut, käykää takaisin piiriin istumaan.

Kirjoittakaa paperille tai taululle ystävällisiä sanoja ja kauniita asioita, joita oppilaat voisivat sanoa kiusatuksi joutuneelle oppilaalle.

Muistuta samalla anteeksipyynnön tärkeydestä. Käykää sen jälkeen läpi kierros, jonka aikana jokainen sanoo vuorollaan jotain kaunista ja ystävällistä tyhjälle tuolille.

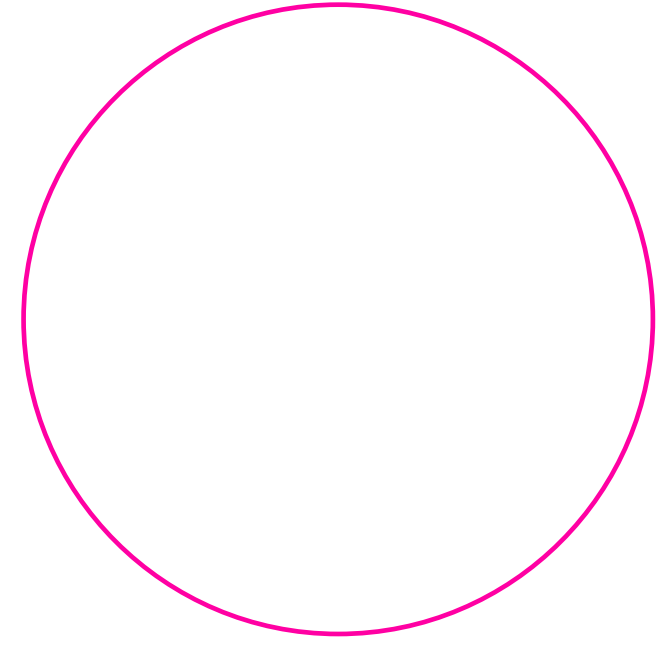
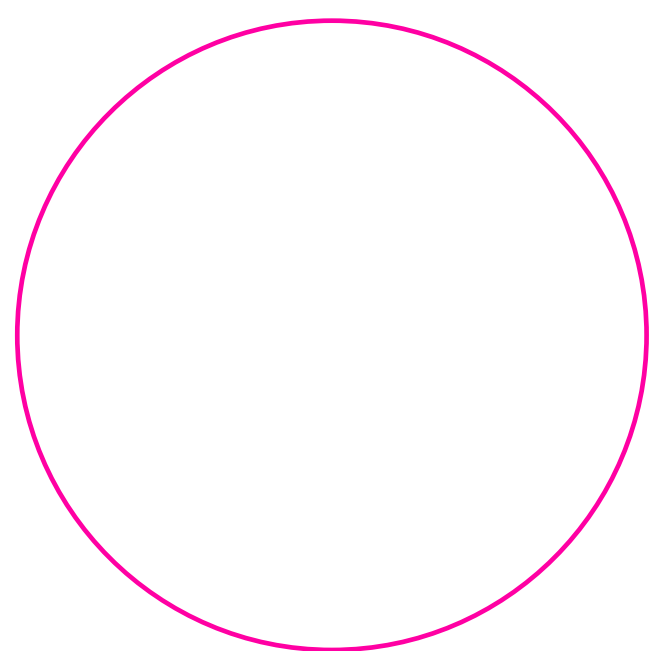
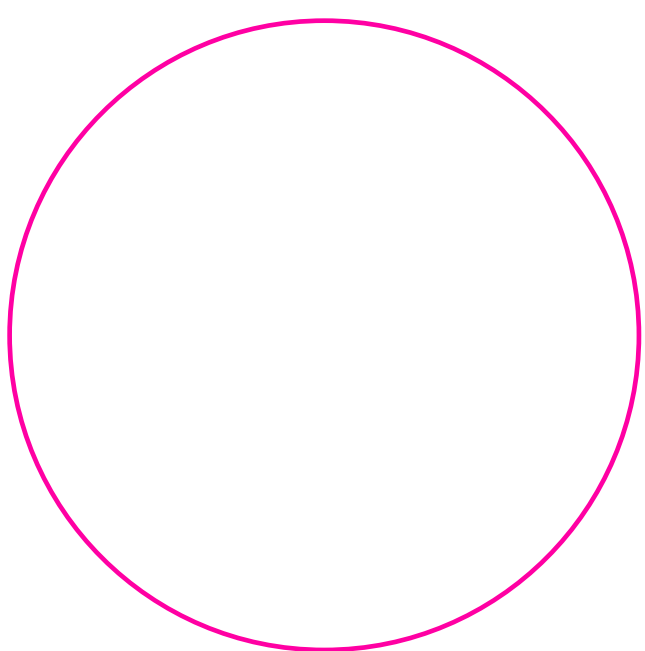
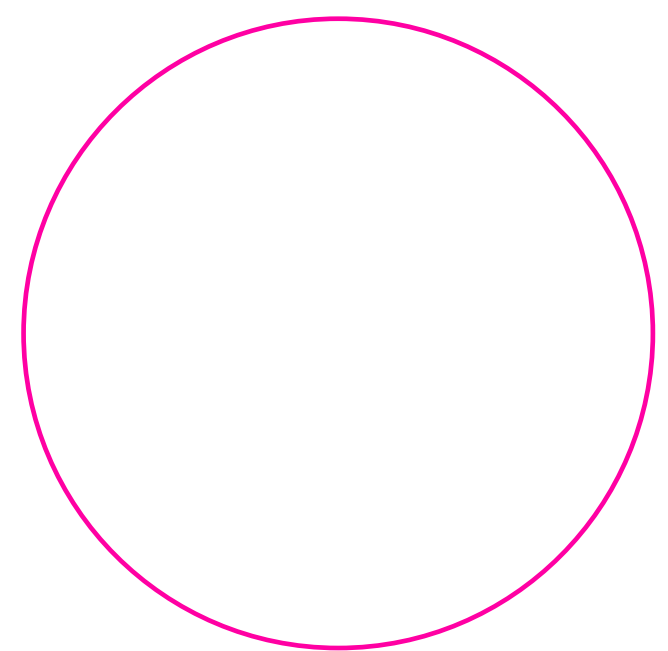
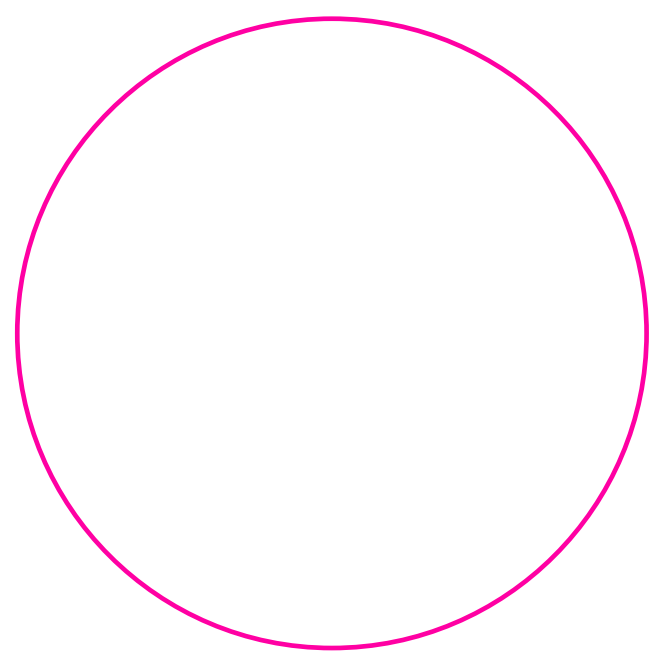
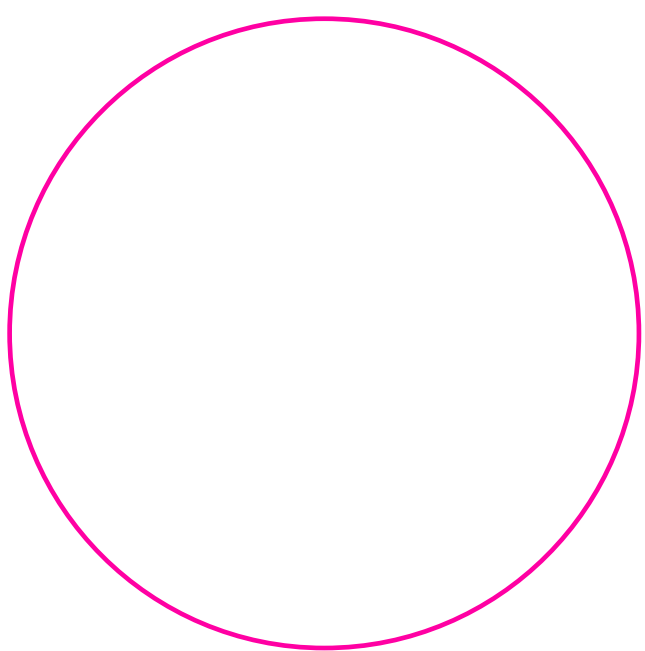
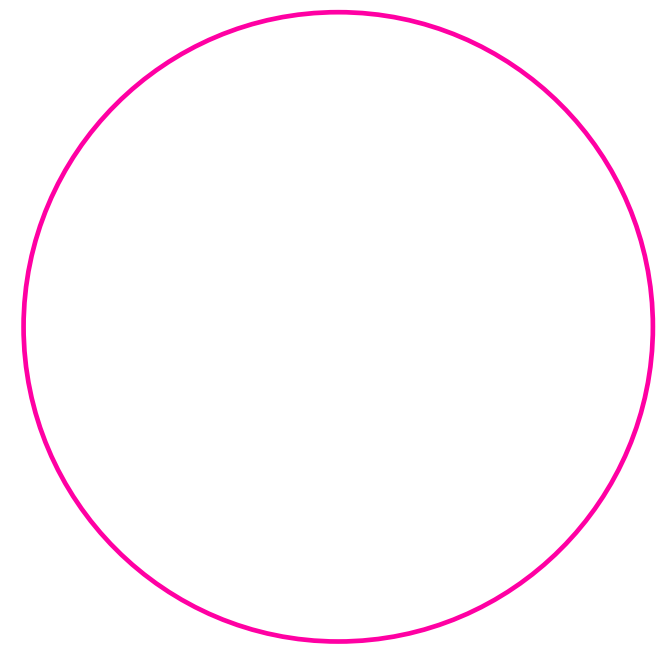
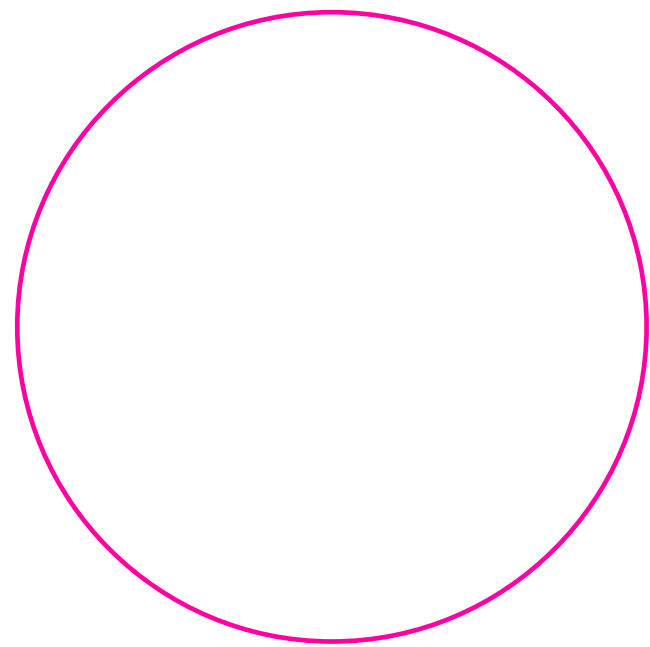
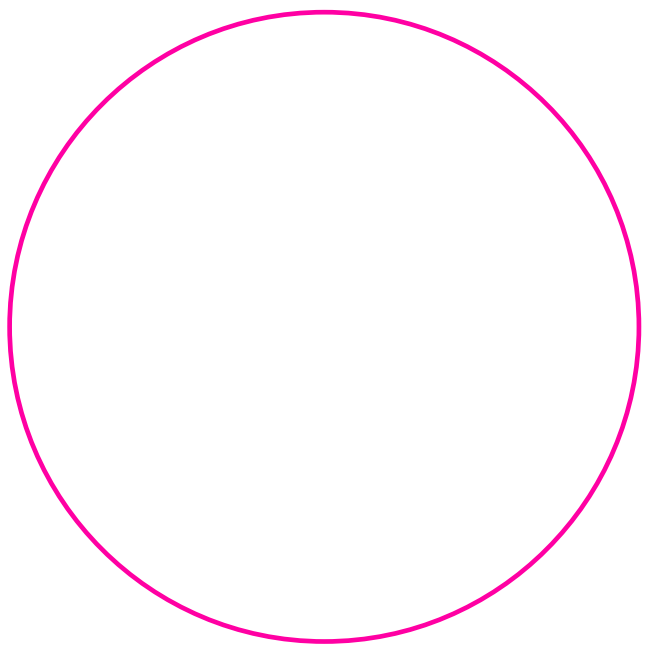
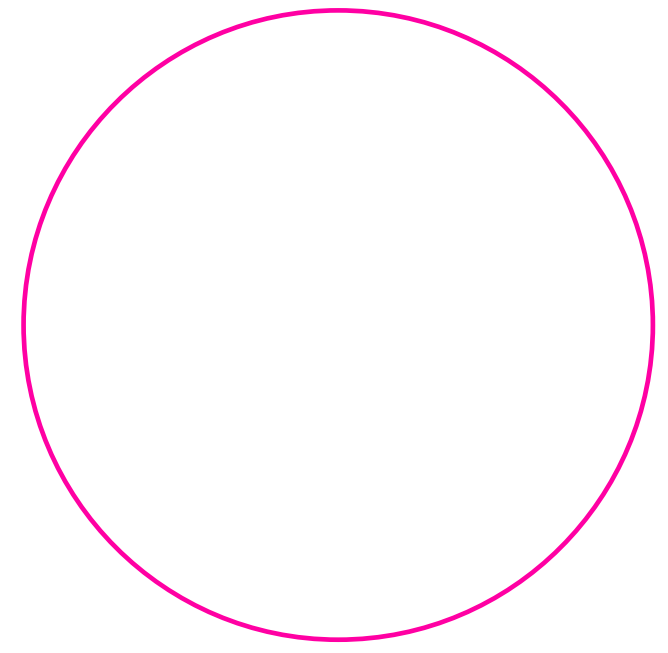
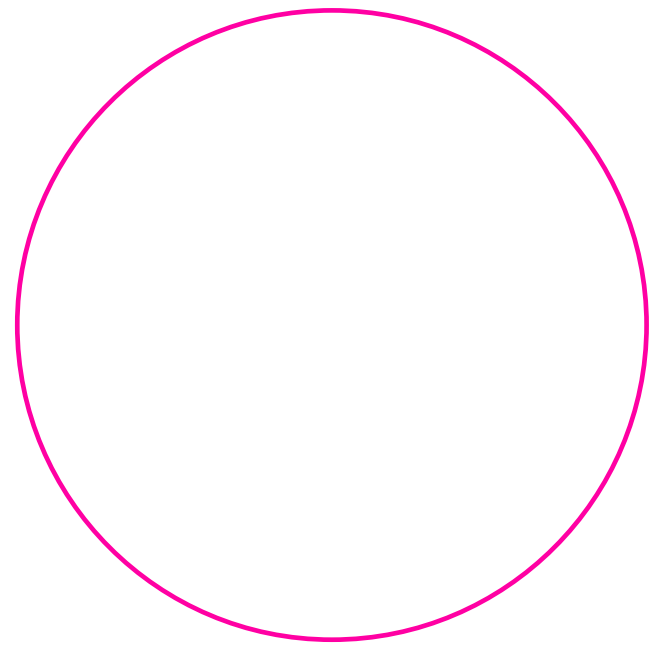
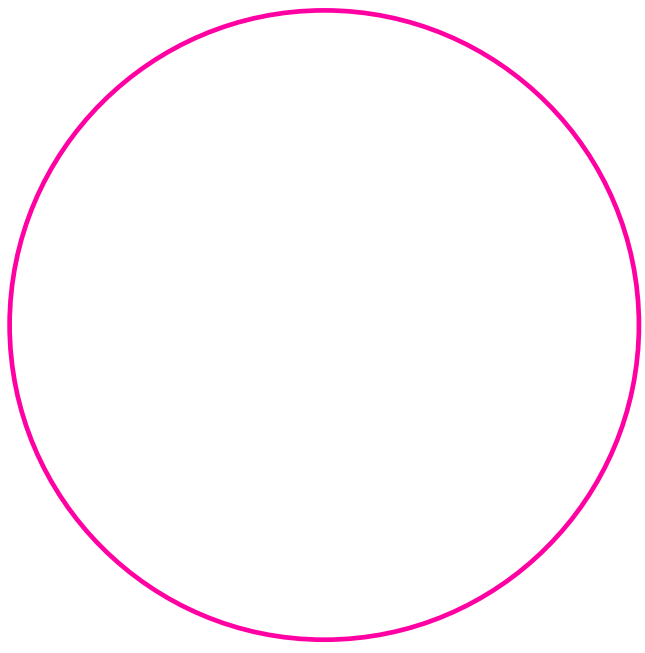
Kysy oppilailta, miltä heistä nyt tuntuu. Millaisia tuntemuksia kehossa on? Käykää harjoitus huolella läpi. Muistuta, että kanssasi voi jäädä juttelemaan tunnin jälkeen.

Päätäkää tunti läsnäoloharjoitukseen tai johonkin kauniiseen lauluun, kuten Vesala - Testamentti. Kiitä oppilaita osallistumisesta ja rohkeudesta!

Nuorten suusta

Kiertele luokassa ja etsi henkilöt, joihin eri väittämät sopivat.

Bingo

Toinen perustelee oman mielipiteensä.

Kirjoita nimet ruutuihin. Huuda bingo, kun saat ruudukon täyteen.

Kerää mahdollisimman monta eri nimeä!

Puhelin vaikeuttaa keskittymistäni koulussa

Tiedän jonkun, jota on kiusattu netissä tai somessa

Tiedän, mitä grooming tarkoittaa

Kertoisin aikuiselle, jos kokisin seksuaalista häirintää netissä

Olen saanut uusia kavereita pelien tai somen kautta

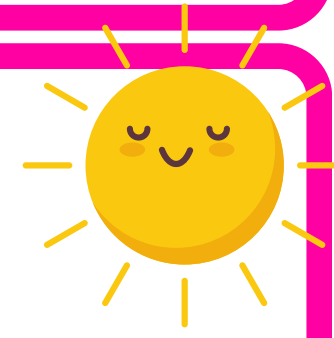

Menen usein myöhään nukkumaan, koska pelaan tai vietän aikaa somessa

Tiedän, miten pitää toimia, jos koen seksuaalista häirintää tai houkuttelua

Liikun ja ulkoilen päivittäin

Kuvaani on joskus kommentoitu ikävästi ja se tuntui pahalta

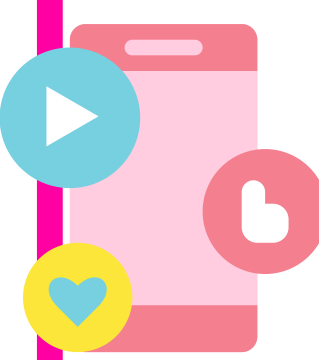

Näen kavereita myös kasvotusten, en pelkästään netissä

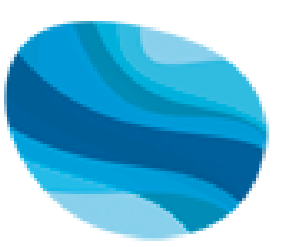
Toivon, että aikuiset puuttuisivat netissä tapahtuvaan kiusaamiseen

Tiedän, että alastonkuvan lähettämiseen liittyy aina riski kuvan leviämiseen

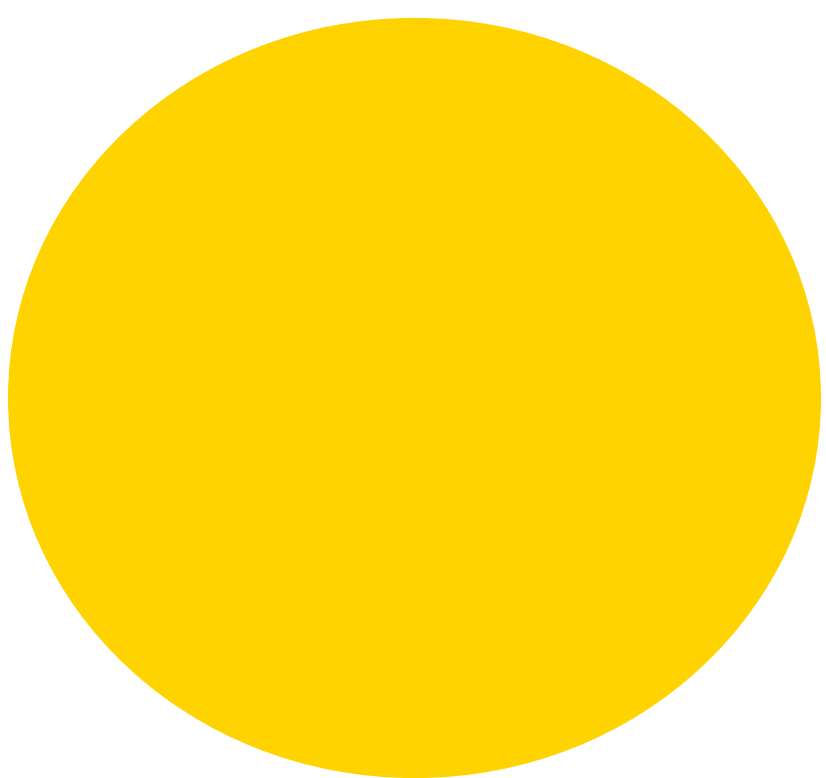
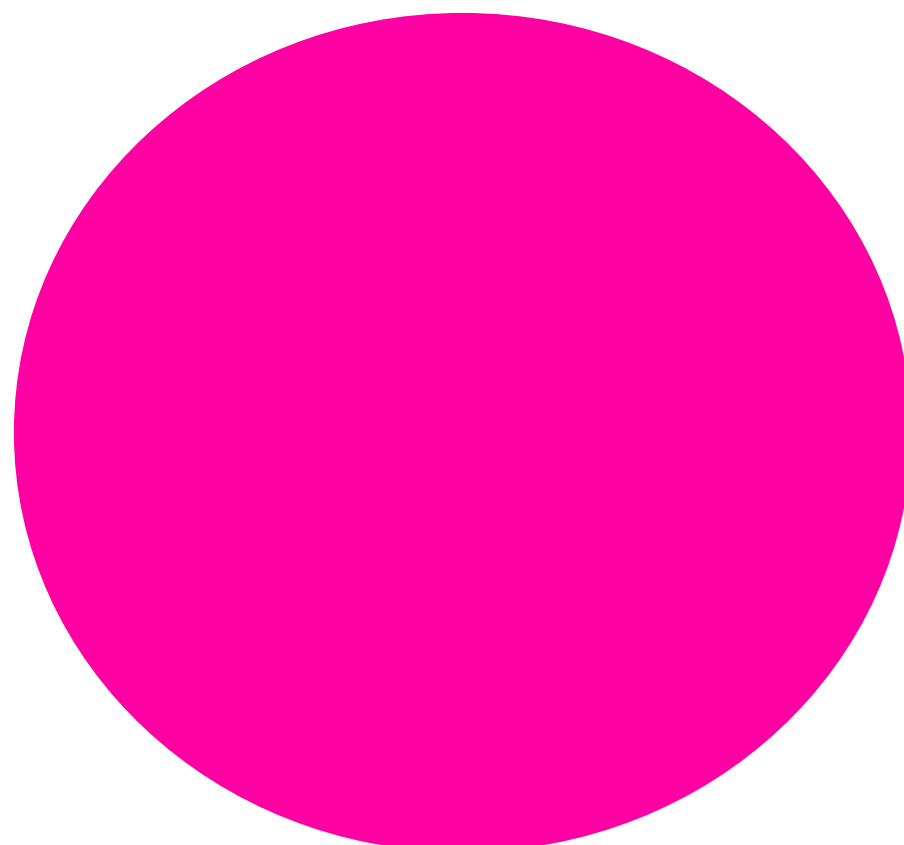
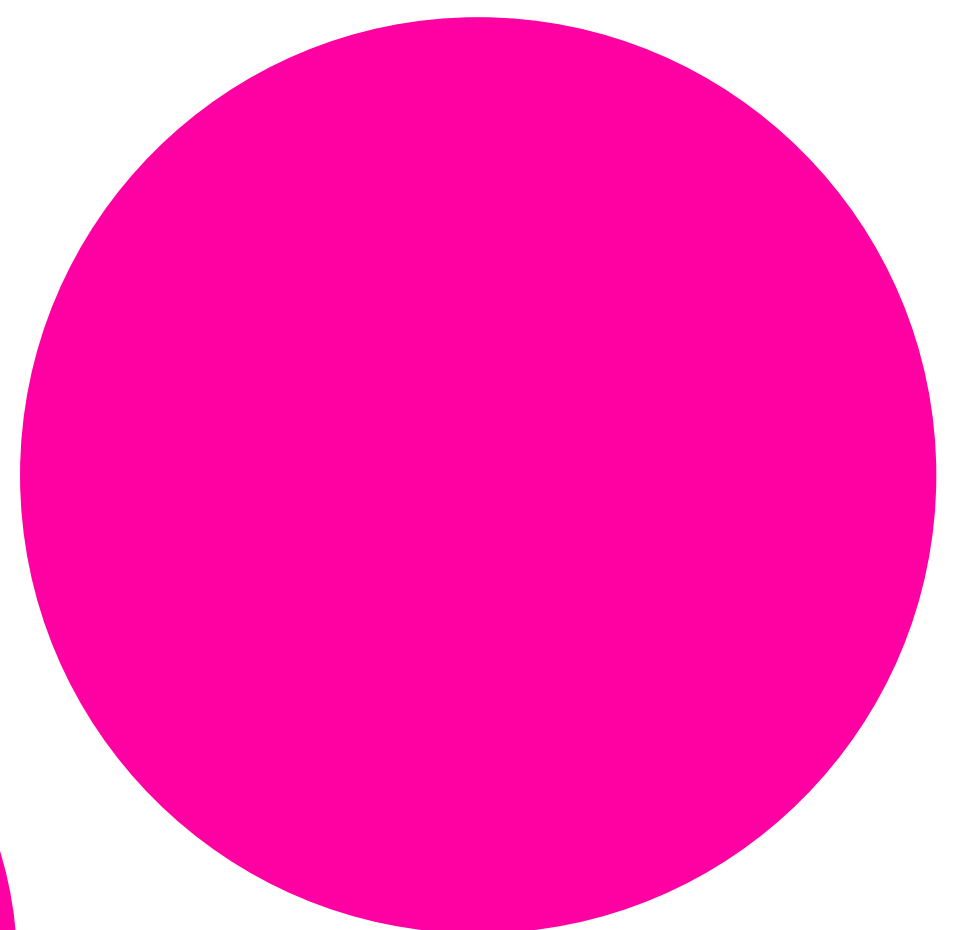
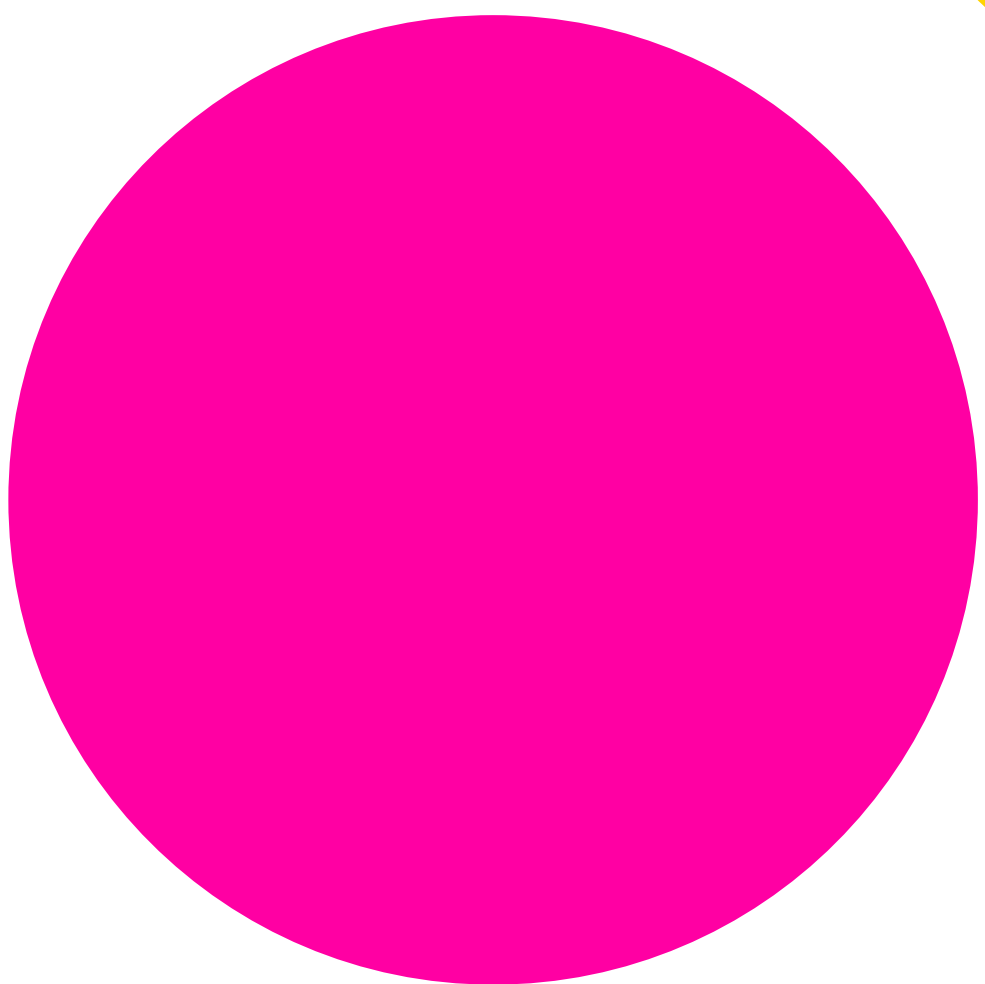
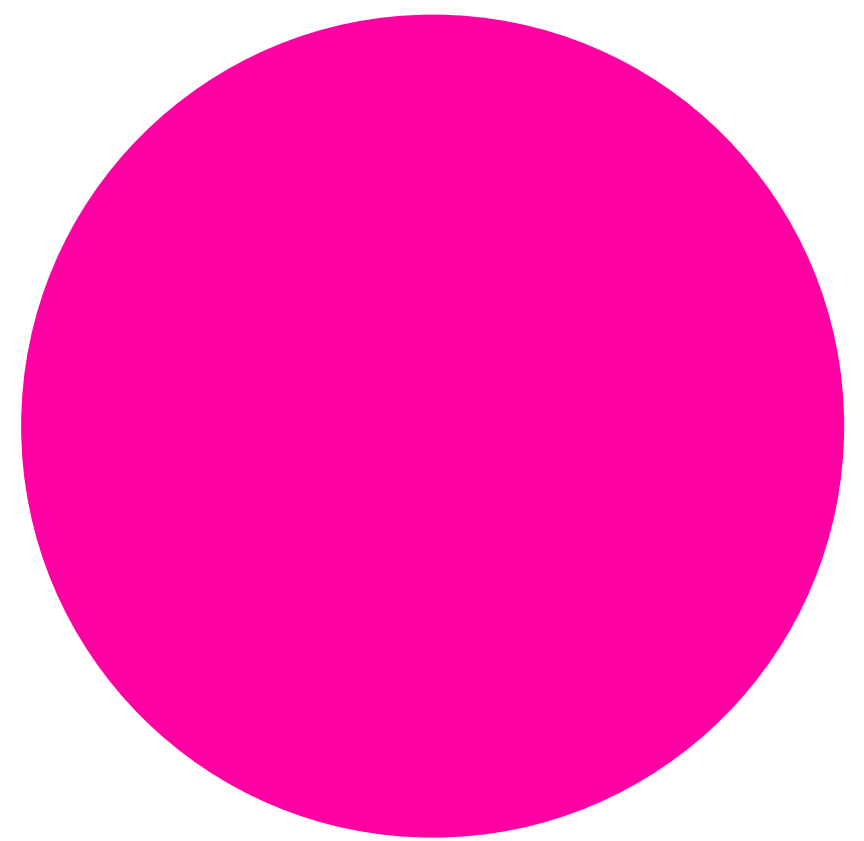
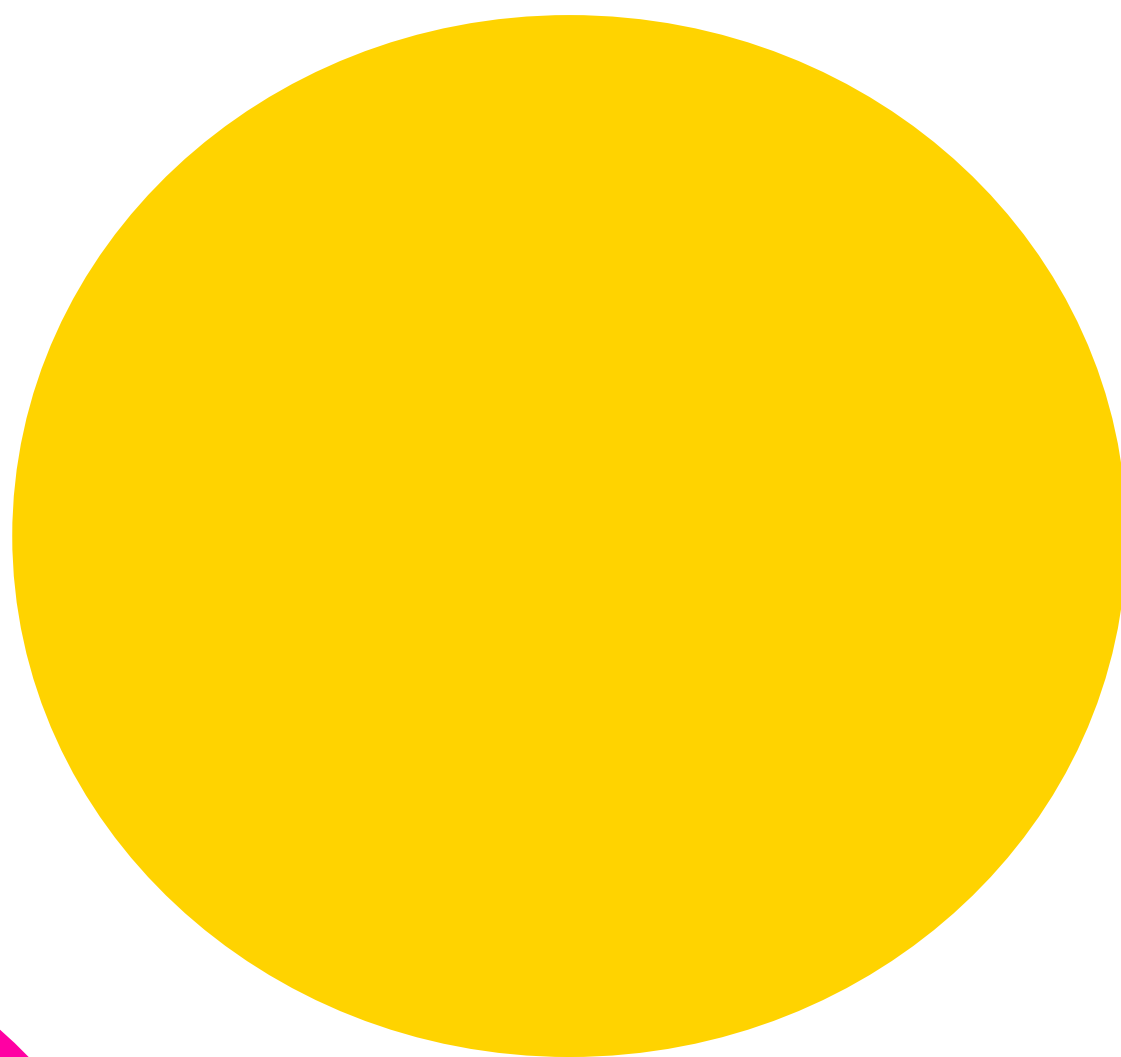
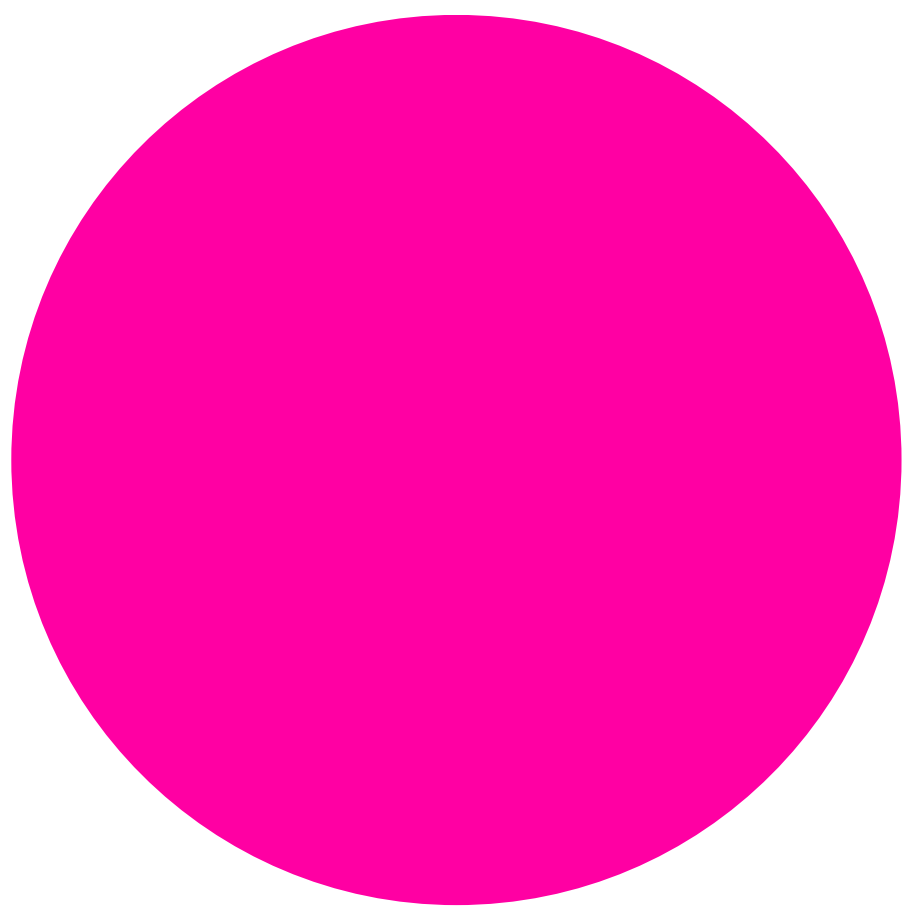
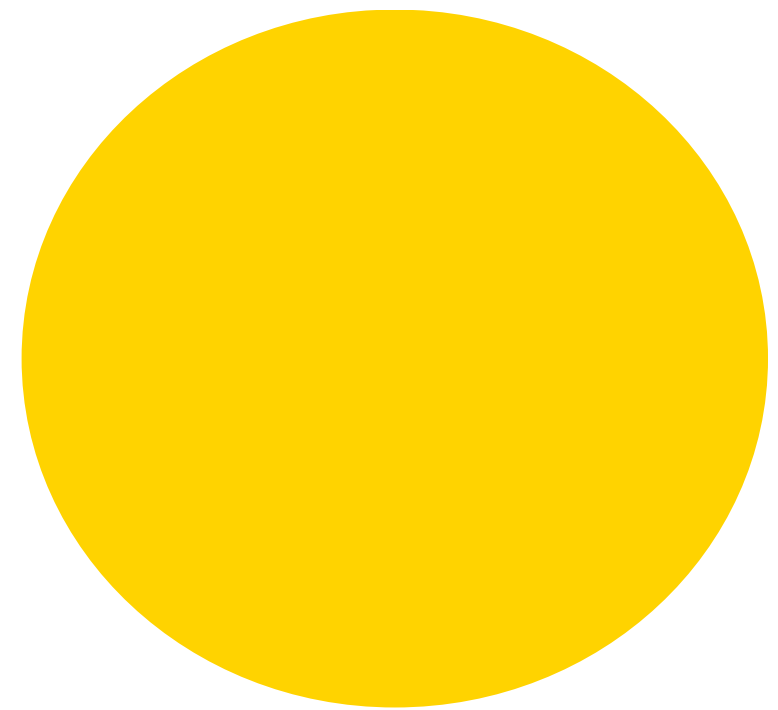
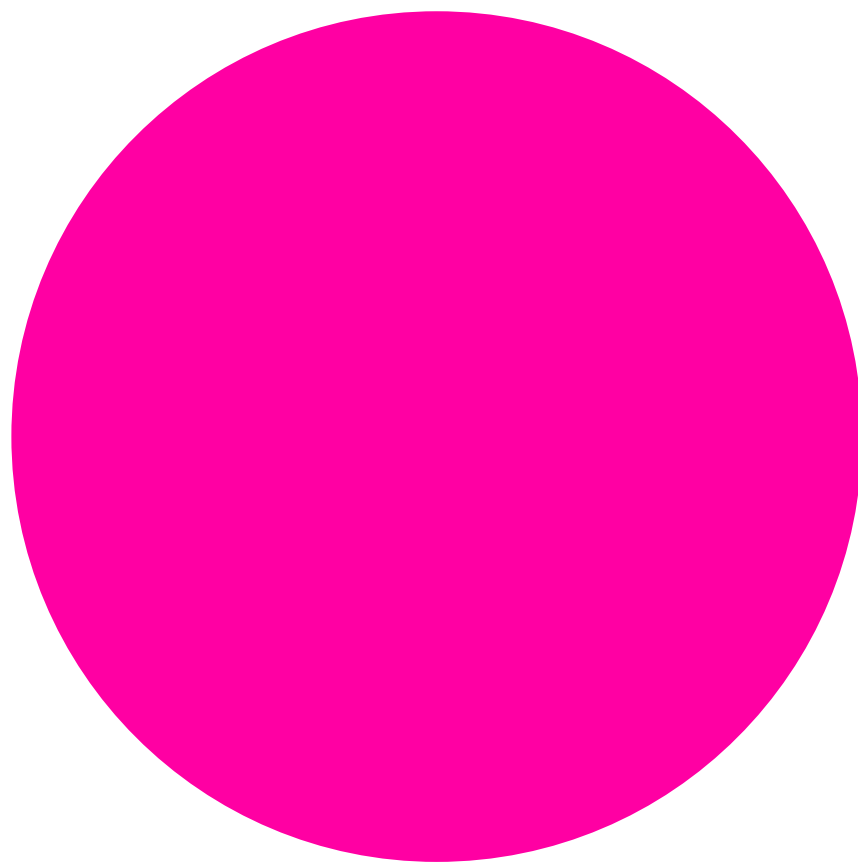
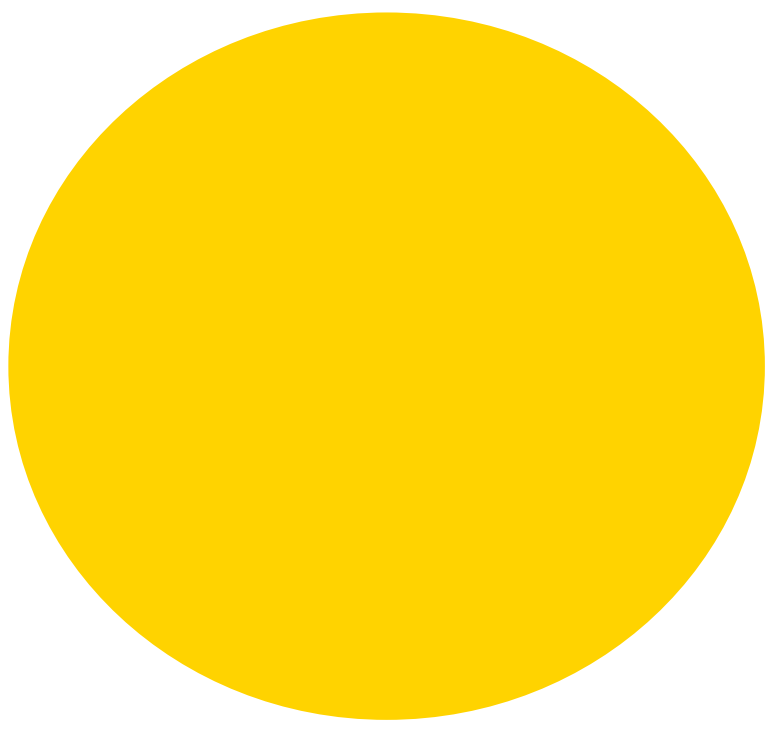
STOP

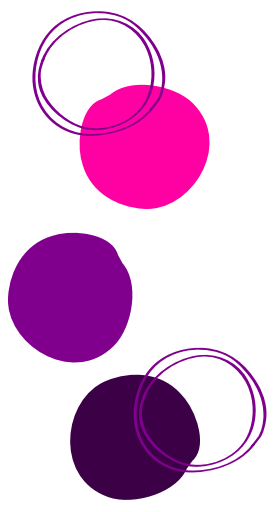
JYVÄSKYLÄ

Idea harjoitukseen:
[Stop nettikiusaamiselle ja ilkeilylle -bingo \(MLL\)](#)

TURVAVERKKONI

KYSYMYKSET

"MUN KEHO MUN RAJAT"

-opas Pelastakaa lapset ry_

1. Mitä grooming tarkoittaa?
Mikä sen tarkoitus on?

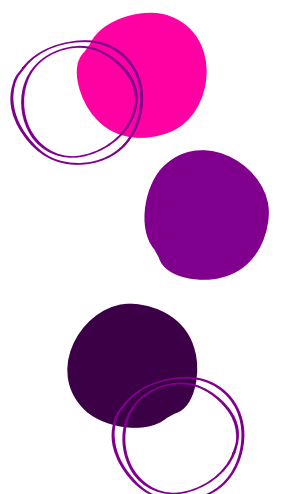
2. Millaiset teot ovat
seksuaaliväkivaltaa?

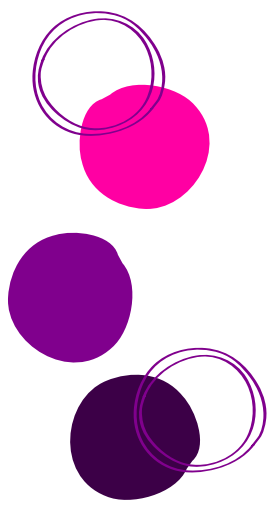
3. Mitä pitää ottaa huomioon, jos
kunnollisen harkinnan jälkeen
päätyy lähettämään alastonkuvan
esim. seurustelukumppanilleen?

4. Mitä riskejä alastonkuvan
lähettämiseen liittyy aina, vaikka
vastaanottaja olisi oma
seurustelukumppani?

5. Milloin alastonkuvan
jakaminen on rikos?

KYSYMYKSET

"MUN KEHO MUN RAJAT" -opas Pelastakaa lapset ry_

6. Miten pitää toimia, jos oma alastonkuva on lähtenyt leviämään?

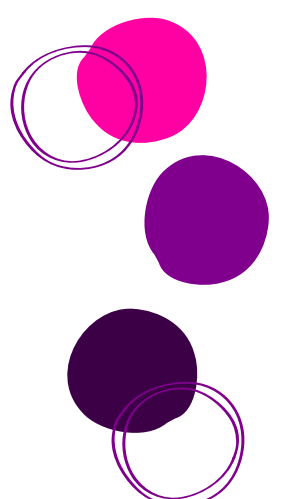
7. Mitkä asiat on tärkeää muistaa, jos epäilee joutuneensa seksuaalisen houkuttelun ja häirinnän uhriksi?

8. Mistä asioista voi tehdä ilmoituksen nettivihjeeseen?

9. Keksi parisi kanssa, mitä sanoisitte nuorelle, joka on joutunut seksuaaliväkivallan, häirinnän tai groomingin kohteeksi.

10. Antakaa vielä loppuun teemaan liittyen yksi tärkeä vinkki ikätovereilleenne!

VASTAUKSET

"MUN KEHO MUN RAJAT" -opas Pelastakaa lapset ry.

1. Vastaus löytyy sivulta 3 kohdasta
"GROOMING – LAPSEN TAI NUOREN
HOUKUTTELU SEKSUAALISIIN TARKOITUKSIIN"

2. Vastaus löytyy sivulta 3 kohdasta
"SEKSUAALIVÄKIVALTA" ja sivulta 6 kohdasta
"Seksuaaliväkivallalla tarkoitetaan esimerkiksi
tällaista toimintaa"

3. Vastaus löytyy sivulta 4 kohdasta
"MITÄ OTTAA HUOMIOON, JOS JAKAA
ALASTONKUVAN SUOSTUMUKSELLISESTI
IKÄTOVERILLEEN"

4. Vastaus löytyy sivulta 4 kohdasta
"TÄRKEÄ MUISTAA!"

5. Vastaus löytyy sivulta 4 kohdasta
"TÄRKEÄ MUISTAA!"

VASTAUKSET

"MUN KEHO MUN RAJAT"

-opas Pelastakaa lapset ry_

6. Vastaus löytyy sivulta 5 kohdasta
"ALASTONKUVANI ON LEVINNYT SOMESSA.
MITÄ TEEN?"

7. Vastaus löytyy sivulta 7 kohdasta
"MITEN TOIMIA, JOS EPÄILEN AIKUISEN
HOUKUTELLEEN MINUA SEKSUAALISIIN
TARKOITUKSIIN NETISSÄ?"

8. Vastaus löytyy sivulta 10 kohdasta
"NETTIVIHJE – MITEN TEEN ILMOITUKSEN?"

Kysymykset videoon

Keskusrikospoliisin video: Sextortion - kiristys alastonkuvilla

Oppilaat vastaavat kysymyksiin itsenäisesti kirjoittamalla. Kirjallisen osuuden jälkeen tehdään pari- tai ryhmäkeskustelu ja lopuksi aiheesta keskustellaan vielä koko ryhmän kesken.

1

Mistä videossa on kyse?
Kerro lyhyesti, mitä siinä tapahtui.

2

Miksi nuoret suostuivat jakamaan itsestään arkaluontoista materiaalia?

3

Mitä tunteita uskot nuorten kokeneen tapahtuman aikana?
Entä tapahtuneen jälkeen?

4

Miten nuorten olisi kannattanut toimia?

5

Mitä opit videosta?

Muista: Syy ei ole koskaan nuoren! Vastuu on aina aikuisen / rikoksen tekijän.

